

Historické zaujímavosti zatmenia Slnka

V Babylone a Číne vraj vedeli, podľa niektorých autorov, predpovedať zatmenie už 2 500 rokov pred. n. l.

Prvé pokusy o predpovedanie zatmení Slnka siahajú do starovekej Mezopotámie. Babylončania približne už od 8. – 7. storočia pred n. l. dokázali rozpoznať cyklickosť zatmení ([saros](#)) a pomerne úspešne ich predpovedať. Nevedeli však dobre určiť odkiaľ bude zatmenie viditeľné.

Pozn.: BCE (Before Common Era) – pred naším letopočtom, ekvivalent označenia pred Kristom, pred n. l.). Napr. 2137 BCE = -2136

- 30. 11. 3340 BCE** Prvé zdokumentované zatmenie Slnka. Archeoastronómovia sa domnievajú, že ľudia z neolitického obdobia zaznamenali túto udalosť prostredníctvom petroglyfov vytesaných na mohyle v [megalitickom komplexe Loughcrew](#) v írskom grófstve Meath.
- 22. 10. 2137 BCE** Pravdepodobne najstarší čínsky záznam zatmenia. Podľa legendy sa astronómovia Hsi a Ho opili (dynastia Xia), nepredpovedali zatmenie a na výstrahu boli obesení. Autor nie je známy, [príbeh môže byť fiktívny](#).
- 3. 5. 1375 BCE** Najstaršie spoľahlivo doložené zatmenie zaznamenané na hlinenej tabuľke z [Ugaritu](#) (dnešná Sýria) klinovým písmom. Novšie výskumy upresňujú dátum na **5. 3.1223** (uverejnené v [Nature](#))
- 5. 6.1302 BCE** Najstaršie doložené pozorovanie zatmenia v Číne. „*Tri plamene pohltili Slnko a objavili sa veľké hviezdy*“ (čínske spisy z [dynastie Šang](#))
- 16. 4. 1178 BCE** Odyseovo zatmenie z [Homérovej Iliady](#). „... a Slnko zmizlo z neba a nad všetkým sa vznášala zlovestná tma“ V niektorých častiach Grécka trvala úplná fáza zatmenia 4,5 minúty.
- 21. 4. 899 BCE** Čínske zatmenie dvojitého úsvitu „*V prvom roku vlády kráľa Yi, v prvom jarnom mesiaci, vyšlo slnko v meste Zheng dvakrát.*“ ([Bambusové anály](#))
- 15. 6. 763 BCE** [Asýrske zatmenie](#) – veľmi dôležité pre datovanie dejín starovekého Blízkeho východu. „*Vzbura v meste Ašur – v mesiaci siván došlo k zatmeniu Slnka.*“ (Asýrske kroniky). Biblia Amos 8:9 „*Nechám Slnko zapadnúť na poludnie a zahalím zem temnotou za bieleho dňa*“
- 22. 2. 720 BCE** Prvé z 36. slnečných zatmení zaznamenaných Konfuciom v Číne ([Čchun-čchiou](#) – Letopisy jari a jesene).

- 6. 4. 648 BCE** „Zeus, otec olympských bohov, premenil poludnie na noc a skryl žiaru oslnivého Slnka; a na ľudí padol veľký strach.“ ([Archilochos z Paru](#))
- 28. 5. 585 BCE** [Thalesovo/Herodotovo zatmenie](#). Thales úspešne predpovedal zatmenie, ktoré ukončilo vojnu medzi [Médiou a Lýdiou](#). Herodotos (Dejiny I,74): „Ked' sa v šiestom roku vojny stretli, deň sa premenil na noc, boje ustali a snažili sa o mier.“ [Isaac Asimov](#) popísal bitku pri rieke Halys ako najstaršiu historickú udalosť, ktorú presne poznáme a predpoveď tohto zatmenia nazval „zrodením vedy“.
- 2. 10. 480 BCE** Xerxesovo prstencové zatmenie. „...ked' [Xerxes](#) prinášal obeť, aby zistil, či má vytiahnuť do boja, slnko sa zrazu uprostred oblohy zatemnilo“ (Herodotos, History, IX, 10).
- 19. 5. 557 BCE** Obliehanie médskeho mesta Larissy Peržanmi. [Xenofón](#), Anabáza: „Slnko zakryl mrak, skryl ho pred zrakom, až kým obyvatelia neopustili svoje mesto; a tak bolo mesto dobyté“
- 3. 8. 431 BCE** Najstarší európsky záznam o overiteľnom prstencovom zatmení od gréckeho historika Thukydidu ([Totality – Eclipses of the Sun – 3. vydanie, Littmann, Espenak, Willcox](#)) „... Slnko sa premenilo na kosáčik a opäť sa stalo úplným, v priebehu zatmenia sa objavili niektoré hviezdy“.
-
- 24. 11. 29** Zatmenie sa niektorými autormi spája s [ukrižovaním Krista](#).
- 20. 3. 71** Plutarchovo zatmenie „V mnohých častiach oblohy zažiarili hviezdy, ovzdušie sa ukludnilo akoby nastal súmrak. Niektorí nariekali nad stratou najjasnejšej hviezdy a hovoria, že pri poludní nastúpila noc a lúč Slnka sa rútil cestou tieňa“. De facie in orbe lunae (O tvári na Mesiči) – [Putarchos](#), [Moratia XII](#).
- 16. 6. 364** Zatmenie zaznamenané v rímskych kronikách počas obdobia neskorej Rímskej ríše
- 24. 11. 569** Zatmenie spájané s narodením [proroka Mohameda](#) (Mekka ~540 – Medina 8. 6. 632)
- 27. 1. 632** Zatmenie spájané so smrťou Mohamedovho syna Ibrahima. „Ked' zomrel jeho milovaný syn Ibrahim, došlo k zatmeniu a rýchlo sa rozšírili povesti o tom, že Boh osobne vyjadril sústrasť.“ Prorok Mohamed: „Slnko a Mesiac sú dve Božie znamenia a nezatmia sa kvôli smrti ani narodeniu žiadneho človeka.“
- 5. 5. 840** Zatmenie cisára Ľudovíta ([Verdunská zmluva](#)) „V treťom roku indikcie sa Slnko skrylo pred týmto svetom a na oblohe sa objavili hviezdy, akoby bola polnoc“ – [Andreas Bergomatis](#), [Chronicon](#),
- 2. 8. 1133** Zatmenie Henricha I. – so zatmením sa spája kráľova smrť, čo posilnilo poveru o zatmeniach. Živly dali najavo svoj smútok, slnko zahalilo svoju slávnu tvár a zatmením rozrušilo srdce ľudí

a šiesteho dňa v týždni nastalo silné zemetrasenie akoby sa zem úplne prepadla“ *Historia Novella* by [William of Malmesbury](#)

- 1. 5. 1185** Zatmenie opísané v staroruských kronikách ([Slovo o pluku Igorovom](#)) spájané s neúspešným vojenským ťažením kniežaťa Igora.
- 14. 5.1230** [Veľké európske zatmenie](#) „14. mája, veľmi skoro ráno, hneď po východe slnka došlo k nezvyčajnému zatmeniu Slnka. Zotmelo sa natoľko, že robotníci, ktorí práve začali svoju rannú prácu, boli nútení ju prerušiť a vrátiť sa späť do postele, aby si pospali; no asi o hodinu neskôr, k úžasu mnohých, slnko opäť nadobudlo svoju obvyklú jasnosť.“([Flores Historiarum](#))
- 12. 2. 1831** Turnerovo zatmenie – americký otrok [Nat Turner](#) videl prstencové zatmenie „ohnivý prstenec“, ktorý si vyložil ako znamenie zorganizovať povstanie proti otrokárom.
- 8. 7. 1842** Jedno z najvýznamnejších historických zatmení v strednej Európe. Úplné zatmenie bolo pozorovateľné aj z [územia dnešného Slovenska](#) (2 min 52 s – 2 min 43 s). Ďalšie úplné zatmenie bude z územia Slovenska (okrem juhozápadnej časti) pozorovateľné až 7.10. 2137 (3 min 23 s – 3 min 19 s).
- 22. 1 1879** [Bitka pri Isandlwany](#) - „Uprostred bitky popoludní Slnko sčernelo, no videli sme ho nad sebou, inak by sme si mysleli, že bojujeme až do večera. Potom sa Slnko zase vynorilo.“
- 30. 6. 1973** Úspešná expedícia AsÚ SAV do Nigeru. Ako prví Slováci prešli autami Saharu. V El Meki trvalo úplné zatmenie 6 min 42 s.
- 11. 8. 1999** Posledné [úplné zatmenie Slnka 20. storočia](#) nad Európou. Úplná fáza bola pozorovateľná ~50 km južne od našich hraníc.
- 22. 7. 2009** [Najdlhšie úplné zatmenie 21. storočia](#) – totalita trvala 6 minút 39 sekúnd.
- 12. 8. 2026** [Prvé úplné zatmenie nad pevninskou Európou od roku 1999.](#)
- 2. 8. 2027** Očakávané „[zatmenie storočia](#)“ s totalitou vyše 6 minút nad Egyptom a severnou Afrikou.
- 16. 7. 2186** Najdlhšie úplné zatmenie Slnka medzi rokmi 4 000 pred n. l. až 8 000 n. l. s trvaním 7 min 29 s (Kolumbia, Venezuela a Guyana).